

IWONA BIŃKOWSKA I JERZY ILKOSZ

KWERENDA HISTORYCZNA
PARKU WSCHODNIEGO

WROCŁAW 1998

WSTĘP

Tematem kwerendy jest obszar parku Wschodniego (Ostpark) we Wrocławiu, znajdujący się w obrębie Księża Małego.

Poszukując materiałów źródłowych przeprowadzono kwerendę we wszystkich państwowych i miejskich zbiorach ikonograficznych i kartograficznych, znajdujących się we Wrocławiu: w Bibliotece Uniwersyteckiej (Oddział Zbiorów Graficznych, Oddział Kartografii, Gabinet Śląsko-Lużycki), w Archiwum Państwowym (Akta Miasta Wrocławia, Kartografia Miasta Wrocławia, Rejencja Wrocławska), w Archiwum Budowlanym Miasta Wrocławia, w Muzeum Historycznym (Dział Dziejów Wrocławia), w Muzeum Narodowym (Gabinet Grafiki, Dział Dokumentów, Dział Fotografii), w Narodowym Zakładzie im. Ossolińskich (Dział Grafiki).

Ponieważ teren obecnego parku Wschodniego należał w XX wieku do gminy miejskiej, jego realizacja nie wiązała się z potrzebą zakupu dodatkowego obszaru. Pierwotnie przedmieścia Wrocławia zostały włączone w granice miasta w 1928 roku, czyli w trakcie tworzenia parku. W tym czasie Wrocław wchłonął sąsiednie Bierdzany (Pirscham), Książę Małe (Klein Tschansch, od 1937 roku Klein Ohlewiesen) i Świątniki (Schwentnig). Dotychczasowa granica miasta wyznaczona była na linii Tarnogaju (Dürrgoy) i Rakowca (Morgenau), które należały do Wrocławia od 1904 roku.

W Archiwum Państwowym materiały dotyczące m.in. parku Wschodniego gromadzono w Sekcji Budowlanej Akt Miasta Wrocławia oraz w Aktach Urzędu Budownictwa Ziarnego (Tiefbauamt), które częściowo uległy zniszczeniu w czasie powodzi w 1997 roku i nie są obecnie udostępniane. Jedynie na podstawie katalogu wiemy, że istniały plany i projekty tego terenu z lat 20. i 30. XX wieku. Natomiast w Aktach Miasta Wrocławia terenu obecnego parku Wschodniego, ale jeszcze przed jego utworzeniem, dotyczą dokumenty o sygn. 10196 III, zawierające korespondencję na temat kąpielisk i obiektów związanych ze sportami wodnymi.

W Archiwum Budowlanym Miasta Wrocławia najważniejsze projekty i inwentaryzacje znajdują się w zbiorze plansz o wspólnej sygn. VII-63. Materiały te pochodzą jednak dopiero z lat 30. XX w.

Niestety nie udało się dotrzeć do żadnych źródeł ikonograficznych dotyczących terenów parku. Ich brak wynika prawdopodobnie z krótkiej historii parku, w porównaniu z

innymi wrocławskimi założeniami tego typu. Jedynym wydarzeniem skłaniającym do wykonania dokumentacji fotograficznej mogła być uroczystość odsłonięcia pomnika SA w połowie lat 30. XX wieku. Szczegółowych materiałów związanych z tym wydarzeniem należałoby poszukiwać w ilustrowanych wydawnictwach periodycznych, co pozostawało poza zakresem niniejszej kwerendy.

Wyborowi materiałów kartograficznych towarzyszy krótka prezentacja historii tworzenia parku Wschodniego oraz nota biograficzna jego projektanta - Paula Dannenberga. Wyniki kwerendy należy traktować jako punkt wyjściowy dla ewentualnych przyszłych badań, nie zaś jako ostateczne ustalenia.

OMÓWIENIE.

Park Wschodni zajmuje teren po północno-wschodniej stronie ul. Krakowskiej, pomiędzy Księżem Małym na południu, Świątnikami na wschodzie, Bierdzanami na północy i Wilczym Kątem na zachodzie. Jego teren jest otoczony dwiema odnogami Oławy: Górną i Dolną, które łączą się w północnej części parku. Obszar parku, pierwotnie o powierzchni ok. 40 ha, w okresie powojennym został zmniejszony m.in. o tereny parkingu i Klubu Sportowego „Burza”. W odróżnieniu od stanu obecnego, pierwotnie cały park podlegał jednemu zarządowi, pomimo występowania na jego terenie obiektów pełniących zróżnicowane funkcje rekreacyjne: boiska sportowe, kąpielisko, ogródki działkowe.

Teren w pasie pomiędzy Odrą i Oławą, jako podmokły, tradycyjnie pozostawał rzadko tylko zabudowany. Jedynie Rakowiec i Bierdzany funkcjonowały jako podwrocławskie miejsca spacerowo-rekreacyjne. Dopiero ekspansja terytorialna miasta w kierunku południowo-wschodnim, pod koniec XIX i na początku XX wieku, spowodowała potrzebę utworzenia w tej części Wrocławia terenów parkowych przeznaczonych przede wszystkim dla mieszkańców obecnych ulic: Krakowskiej (Ofenerstraße), Traugutta (Klosterstraße), wschodniego odcinka ul. Kościuszki (Tauenzienstraße) z jednej, oraz mieszkańców Tarnogaju (Dürrgoy) z drugiej strony.

Już warunki wstępne konkursu na generalny plan zabudowy Wrocławia i jego przedmieść, ogłoszonego w 1921 roku uwzględniały tereny zielone w szerokim pasie nadbrzeży rzek Odry, Widawy, Ślęzy, Bystrzycy i także Oławy. W wyniku konkursu ustalono m.in., że Księżę Małe zostanie przeznaczone na osiedle mieszkaniowe, przez co liczba ludności w tej części miasta miała zdecydowanie wzrosnąć. Stało się to dodatkową motywacją do realizacji parku. Budowa osiedla robotniczego po południowo-zachodniej stronie ul. Opolskiej miała miejsce od 1928 roku, wg projektów Paula Heima i Alberta Kemptera.

Wszystkie te czynniki wpłynęły na wybór miejsca pod przyszły park Wschodni. Miał on być odpowiednikiem parku Szczytnickiego po przeciwnej stronie Odry. Nazwa, podobnie jak w przypadku parku Południowego i Zachodniego, jednoznacznie wskazywała na terytorialną, lokalną funkcję założenia.

Ponieważ nie udało się odnaleźć oryginalnego projektu założenia parkowego, autorstwa Paula Dannenberga, trudno jednoznacznie określić datę powstania tej koncepcji. Do

prac ziemnych na terenach nadolawskich przystąpiono jesienią 1927 roku, a ukończono je 1 lipca 1929 roku. Przy budowie wykorzystano gruz ceglany pochodzący z wyburzeń domów między obecnymi pl. Kościuszki, ul. Świdnicką i Podwalem Świdnickim. Teren ten przygotowywano pod budowę domu towarowego Wertheim, obecnego PDT-u. Wg informacji prasowych zużyto 18000 wozów gruzu. Najlepiej świadczy to o bagiennym charakterze przeznaczonego pod park terenu i wynikających z tego trudności w pracach ziemnych.

Jednocześnie koncepcja tworzenia parku opierała się na zachowaniu typowej dla nadolawskiego krajobrazu roślinności, charakterystycznej dla bagien i łąk nizinnych. Wykorzystano takie gatunki drzew jak olchy, dęby, zwłaszcza odmianę błotną i wierzby. Starano się odtworzyć podłoże roślinne, łącznie z trawami, ziołami i grzybami.

Koszt realizacji parku Wschodniego wyniósł 1,5 mln marek i powstał z myślą o licznych mieszkańcach Wrocławia, chcących aktywnie spędzać czas wolny, przede wszystkim uprawiając sporty. Służyły temu place zabaw dla dzieci i młodzieży przeznaczone na gry zespołowe, korty tenisowe, przystań łódek i kąpielisko rzeczne. Użytkownikami parku miały być grupy średnozamożnych lub ubogich wrocławian: robotników, urzędników, rzemieślników.

Bepośrednio z parkiem kompozycyjnie połączono teren ogródków działkowych (Schrebergarten). Zaprojektowano ich ponad sto i również przeznaczono dla niezamożnych okolicznych mieszkańców.

W połowie lat 30. we wschodniej części parku odsłonięto pomnik poświęcony SA. Jego projektantem był Richard Konwiarz. Sygnowany przez niego projekt, pochodzący z 1935 roku, zachował się w zbiorach ABMW.

UKŁAD PRZESTRZENNY

Park Wschodni został zakomponowany na terenie pomiędzy korytem Dolnej Olawy na północy oraz Górnej Olawy na południu i zachodzie. Połączenie obu odnóg rzeki stanowiła Młynówka, której nazwa pochodziła od istniejącego tu prawdopodobnie od czasów nowożytnych młyna, tzw. Knopfmühle. Jego lokalizację można ustalić na terenie pomiędzy obecną ul. Krakowską i południowym krańcem innej odnogi Olawy w Wilczym Kącie (Wolfswinkel). Tak ograniczony obszar parku zajmował, w swojej głównej części, jakby wyspę, zewsząd otoczoną wodą i dodatkowo przeciętą w części wschodniej kanałem poprzecznym północ od Młynówki przyłączono mniejszy powierzchniowo teren, przeznaczony na boiska sportowe i kąpieliska, także związane z korytami Olawy.

Park dostępny był od trzech stron, główne wejście znajdowało się przy ul. Krakowskiej i jako jedyne zostało zaakcentowane regularną kompozycją alej lipowych. Poprzedzały one znajdującą się w zachodniej części parku restaurację z tarasami. Dzięki ul. Krakowskiej zapewniony był dojazd od strony miasta, również tramwajami. Pozostałe dwa wejścia na teren parku przeznaczone były raczej dla pieszych. Od strony Bierdzan poprzez most na Olawie na wschód od parku i od strony Rakowca poprzez Wilczy Kąt, również dzięki systemowi ścieżek i mostków. W wyniku tego systemu połączeń park stał się końcowym elementem, patrząc od strony miasta, ciągu spacerowego znajdującego się w pasie pomiędzy Odrą i Olawą. Pozostałe tereny nie były jednak tak konsekwentnie zagospodarowane i krajobrazowo zakomponowane, jak park Wschodni. Dopiero w późniejszym czasie powstał park Ludowy na Niskich Łąkach. Mimo łatwości dostępu, park pozostawał prawie niewidoczny od strony ul. Krakowskiej, dawał więc użytkownikom poczucie odseparowania od wszystkich cywilizacyjnych problemów miasta. Brak interwencji projektanta w swobodny układ cieków wodnych sprzyjał wrażeniu naturalnego krajobrazu rozlewiska rzeki.

Układ głównej drogi parkowej, otaczającej cały teren, przypomina kształtem wrzeciono wydłużone na osi wschód - zachód. Wytyczony w ten sposób teren jest przecięty dodatkowo dwiema równoległymi ścieżkami i trzecią ukośną na wschodzie założenia. Ogólna długość dróg i ścieżek wynosiła 7,2 km. Kompozycja ich jest bardzo prosta i służy wyodrębnieniu kilku dużych, otwartych polan ze zgrupowanymi nieregularnie skupiskami drzew i krzewów. Drogi przygotowano zarówno dla pieszych spacerowiczów, jak i rowerzystów. Na większości odcinków drogę okalającą wytyczono tuż nad brzegiem rzeki.

Teren całego parku mógł być wykorzystywany do gier i zabaw, ale wyodrębniono kilka miejsc szczególnie temu służących. Na południowy wschód od głównego wejścia oraz w części centralnej parku znajdowały się dwa place do gier zespołowych. Większy z nich miał powierzchnię 4 300 mkw, zaś mniejszy 3 200 mkw. Ponadto na północny zachód od Młynówki zorganizowano dwa dodatkowe, regularne boiska sportowe. Sąsiadowały one od wschodu z kąpieliskiem rzeczonym i plażami nad niewielką odnogą Oławy. Dodatkowo na brzegu rzeki znajdowały się przystanie łódek, którymi można było opływać park dookoła. W ten sposób stworzono w parku Wschodnim idealne warunki do uprawiania wielu sportów.

Teren ten miał służyć także innego rodzaju rekreacji. W północnej części, przy połączeniu Dolnej Oławy i Młynówki wytyczono ogródki działkowe.

PAUL DANNENBERG

Urodził się 9 listopada 1863 roku w Berlinie, gdzie ukończył Friedrich-Gymnasium. Edukację zawodową rozpoczął od nauki w zakładzie ogrodniczym prowadzonym przez Królewskiego Dyrektora Ogrodnictwa w Berlinie - Gustava Adolfa Schulza (Kunst- und Handels-Gärtnerei). Następnie praktykował kolejno w Bolleweiler (Górna Alzacja), jako pomocnik, u Emila Napoleona Baumanna i następnie w Oberursel a.T. w ogrodnictwie S.J.Rinza. Trzy lata spędził u Dyrektora Ogrodnictwa Evariste Mertensa w Zurychu, już jako technik ogrodniczy. Odbył podróż edukacyjną po Francji i Włoszech, gdzie zapoznał się z przykładami dawnej sztuki ogrodniczej i najnowszymi tendencjami w tej dziedzinie.

Kończącym elementem procesu kształcenia był czteroletni kurs zawodowy, na który Dannenberg uczęszczał w Koschmin w Poznańskim. W wyniku zdanego egzaminu końcowego uzyskał stopień nadogrodnika (Obergärtner).

Do Wrocławia Dannenberg przybył w 1895 roku, a od 1 stycznia 1896 roku objął stanowisko miejskiego nadogrodnika. Już w 1902 roku awansował na stanowisko inspektora (Garteninspektor), a od 1904 roku był już urzędnikiem gminnym. Kolejno, za szczególne zasługi w czasie Wystawy Ogrodniczej towarzyszącej Wystawie Historycznej, w 1913 roku uzyskał tytuł Dyrektora Ogrodnictwa Miejskiego (Gartenbaudirektor), a sześć lata później Inspektora Ogrodnictwa Miejskiego (Gartenbauinspektor). Ukoronowaniem jego wrocławskiej kariery stało się objęcie w 1921 roku funkcji głównego Dyrektora Ogrodnictwa Miejskiego. Zastąpił na tym stanowisku Hugo Richtera, po jego odejściu na emeryturę. Dannenberg pełnił tę funkcję aż do sześćdziesiątego piątego roku życia, gdy zastąpił go Hahnel.

Dannenberg, od początku swojego pobytu i działalności we Wrocławiu należał do najbardziej aktywnych profesjonalistów w śląskim środowisku ogrodniczym. Już od 1896 roku należał do Śląskiego Związku Ogrodników i Miłośników Ogrodnictwa we Wrocławia (przekształconego później w Śląskie Towarzystwo Ogrodnicze), którego wiceprzewodniczącym został w 1902 roku, a w okresie międzywojennym przewodniczącym. Należał również do Ogrodniczej Sekcji Śląskiego Towarzystwa Kultury Ojczyściej. Prowadził działalność społecznikowską i edukacyjną w zakresie wiedzy o historii i współczesnym tworzeniu różnego rodzaju ogrodów i parków. Prezentował m.in. wykłady, przeznaczone dla ogółu wrocławian, o uprawie roślin na balkonach i ogrodach dachowych.

W czasie ponad trzydziestu lat działalności we Wrocławiu Dannenberg zaprojektował lub współpracował przy tworzeniu kilku miejskich założeń parkowych i wielu mniejszych kompozycji. Jego dziełem jest:

- parkowe otoczenie północnej części Morskiego Oka, wraz z ciągiem zieleni wzdłuż kanału żeglugowego, sztucznie usypaną górką i placami sportowymi,
- całościowa koncepcja parku Wschodniego, połączonego z terenami Na Niskich Łąkach, Bierdzanami i Rakowcem,
- ogrody kwiatowe w miejscu dawnej szkółki ogrodniczej parku Szczytnickiego, ogród ozdobnych krzewów, daliowy, różany i skalniak,
- skwer przy obecnym pl. Grunwaldzkim, obecnie nieistniejący, (Hansaplatz),
- skwer między obecną ul. Powstańców Śląskich i ul. Orlą,
- teren parkowy na Grabiszynku, w okolicy obecnej ul. Odkrywców (Leedeborn Trift).

Przygotował nową koncepcję wcześniej istniejących placów miejskich: obecnego pl. Bema (Gneisenauplatz), pl. Staszica (Benderplatz), pl. Kościuszki (Tauenzienplatz), pl. Powstańców Śląskich (Kaiser-Wilhelm-Platz).

Dannenberg przekształcił też układ zieleni na kilku znaczących odcinkach Promenady wrocławskiej. Od czasów, zrealizowanej w latach 60. i 80. XIX wieku, koncepcji Juliusa Löseniera, były to pierwsze poważne zmiany. Dannenberg uporządkował plateau na obecnym Wzgórzu Polskim (Holtei'a), punkt widokowy z obecnego Wzgórza Partyzantów (Liebicha) na ul. Dworcową i ul. Komuny Paryskiej, przekształcił też obecny park J. Słowackiego (Lessingplatz).

Realizacje Dannenberga należy zaliczyć do modernistycznych tendencji w sztuce ogrodniczej uwidocznionych po raz pierwszy, w sposób konsekwentny, w czasie wystawy Allgemeine Gartenbau-Ausstellung w Darmstadt, która odbyła się w 1904 roku. Dannenberg prezentował na forum Śląskiego Towarzystwa Ogrodniczego sprawozdanie z tej wystawy. Jego zainteresowania kompozycjami wystawowymi uwidoczniły się w czasie Wystawy Ogrodniczej w 1913 roku zorganizowanej na nowopowstałych terenach wystawowych przy Hali Stulecia i Pawilonu Czterech Kopuł. Dannenberg był głównym twórcą ogólnej koncepcji wystawy.

Nowy sposób projektowania i użytkowania miejskich terenów zielonych opierał się na założeniu, że mają one służyć przede wszystkim uprawianiu sportów i spotkaniom dużych grup ludzi, a nie możliwości intymnego kontaktu człowieka z przyrodą, co leżało u podstaw XVIII- i XIX-towiecznych parków. Masowość użytkowników wiązała się często z bliskością lub

bezpośrednim urbanistycznym połączeniem z robotniczymi osiedlami mieszkaniowymi i dzielnicami willowymi (Grabiszyn, Książę Mały, Zalesie). Dannenberg realizował w zależności od urbanistycznego kontekstu zarówno geometryczne, regularne kompozycje (skwer przy ul. Orlej, ogrody kwiatowe w parku Szczytnickim) jak i swobodne w układzie przestrzennym parki wykorzystujące naturalny krajobraz.

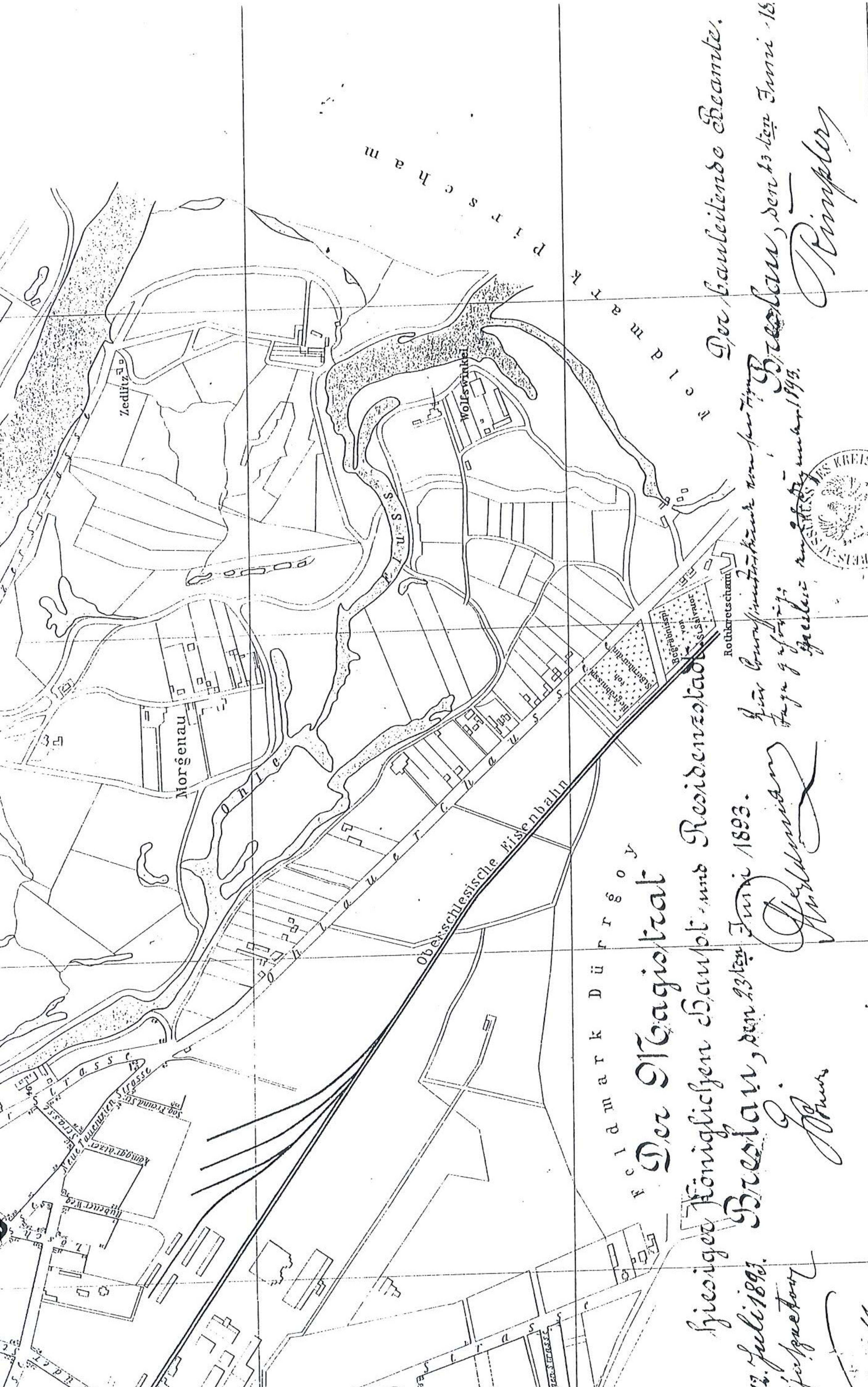
SPIS MATERIAŁÓW IKONOGRAFICZNYCH ORAZ PLANÓW.

SKRÓTY:

ABMW	Archiwum Budowlane Miasta Wrocławia
APWr AMWr	Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Akta Miasta Wrocławia
APWr Kart WR	Archiwum Państwowe we Wrocławiu, Kartografia Miasta Wrocławia
OZK BUW	Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu Oddział Zbiorów Kartograficznych
b.a.	Brak autora planu, lub podpis nieodczytany.
b.r.	Brak daty na planie.
b.s.	Brak podanej skali na planie.
Brak. Syg.	Brak sygnatury planu.

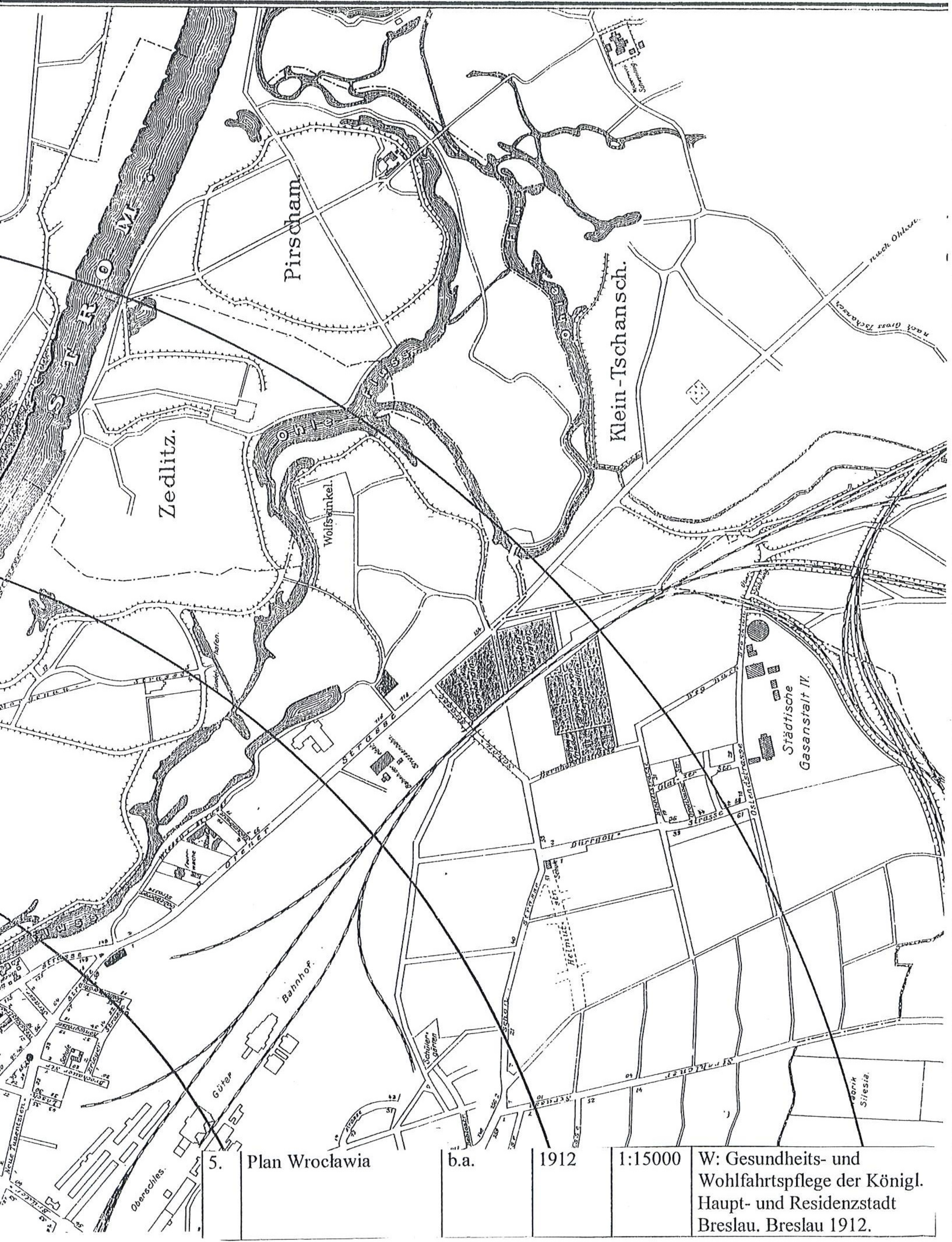
PLANY I PROJEKTY ARCHITEKTONICZNE.

L.p.	Nazwa planu-projektu:	Autor planu	Czas powstania:	Skala:	Miejsce przechowywania Sygnatura
1.	Plan Wrocławia.	Hoffmann	1865	1:10000	ABMW Brak. Syg.
2.	Plan Wrocławia	b.a.	1892	1:10000	ABMW Brak. Syg.
3.	Plan Wrocławia	b. a.	1900	b.s.	APW _r Kart WR, Syg. 67
4.	Plan Wrocławia	b. a	1900	1:10000	ABMW Brak. Syg.
5.	Plan Wrocławia	b.a.	1912	1:15000	W: <i>Gesundheits- und Wohlfahrtspflege der Königl. Haupt- und Residenzstadt Breslau</i> . Breslau 1912.
6.	Plan sieci wodno kanalizacyjnej Parku Wschodniego	Hahnel	1927	1:2500	ABMW Syg. VII63
7.	Plan Wrocławia	b.a.	1928	1:5000	ABMW Brak. Syg.
8.	Plan przebudowy terenów pomiędzy Oławą a Odrą.	Knipping, Stein	1928	1:5000	ABMW Syg. VII-63
9.	Fragment planu Wrocławia.	Stephan, Hahnel	1928	1:10000	ABMW Syg. VII-63
10.	Park Wschodni, plac sportowy.	b.a.	1928	1:250	ABMW Syg. VII-63
11.	Park Wschodni.	b.a.	1930	b.s.	„Breslauer Neueste Nachrichten” 1930, Nr. 118
12.	Ogródki działkowe przy Parku Wschodnim.	b.a.	1930	1:500	ABMW Syg.3361
13.	Projekt szatni przy sportowym w Parku Wschodnim.	b.a.	1935	1:50	ABMW Syg.3361
14.	Projekt toalety przy placu zabaw w Parku Wschodnim.	Konwiarz	1935	1:50	ABMW Syg.3361
15.	Pomnik S.A. w Parku Wschodnim	Konwiarz	1935	Różna	ABMW Syg. VII63
16.	Pomnik S.A. w Parku Wschodnim, plan sytuacyjny	Konwiarz	1935	1:1000	ABMW Syg. VII63
17.	Projekt szopy w ogródkach działkowych w Parku Wschodnim.	b.a.	1936	1:100	ABMW Syg.3361
18.	Plac sportowy w Parku Wschodnim	b.a.	1937	1:500	ABMW Syg. VII63

M. 1:2500.

Bemerkung: Die Wasserspiegel-Höhen sind am 9. II. 1920 v. V.A. ermittelt.

6. Plan sieci wodno
kanalizacyjnej Parku
Wschodniego

Hahnel

1927

1:2500

ABMW Syg. VII63

Best. / Proj. v. J. H. Hahnel vom 8. Juli 1927
Städ. Bauamt 2. STÄDT. GARTENDIREKTION

Rev. 1. v. J. H. Hahnel vom 1. August 1927

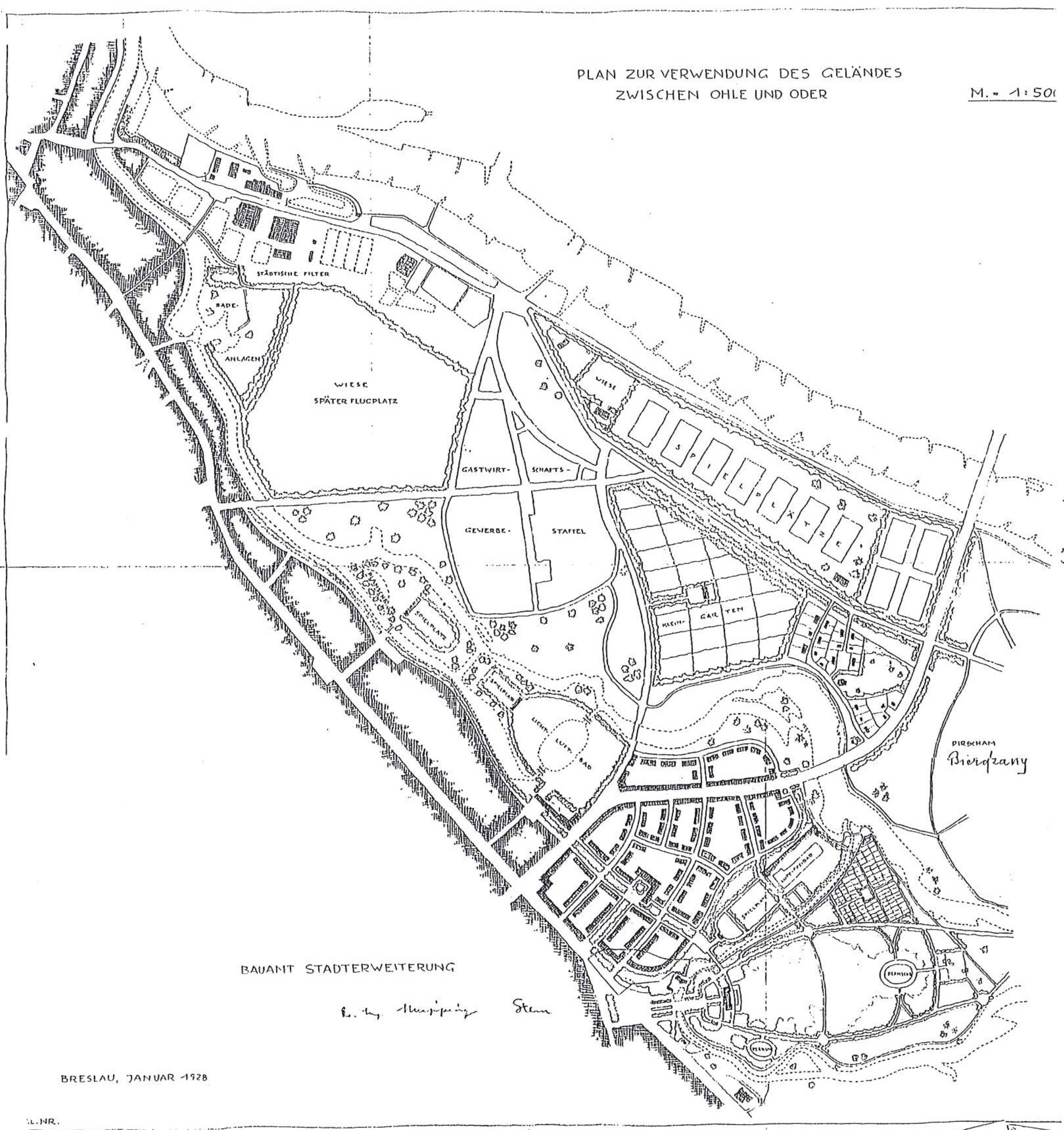
Genehmigt nach Maßgabe der
Beschlüsse des hiesigen Rates
vom 1. August 1927
Städt. Bauverwaltung
— Kanalsp. —
J. H.

Hahnel

PLAN ZUR VERWENDUNG DES GELÄNDES
ZWISCHEN OHLE UND ODER

M. = 1:500

BAUANT STADTERWEITERUNG

E. Knipping Stein

BRESLAU, JANUAR 1928

L.NR.

8.	Plan przebudowy terenów pomiędzy Oławą a Odrą.	Knipping, Stein	1928	1:5000	ABMW Syg. VII-63
----	--	-----------------	------	--------	------------------

9.

Fragment planu
Wrocławia.

Stephan,
Hahnel

1928

1:10000

ABMW Syg.VII-63

Ostpark - Südliches Planschbecken

Längenmaßstab 1:250; Höhenmaßstab 1:100.

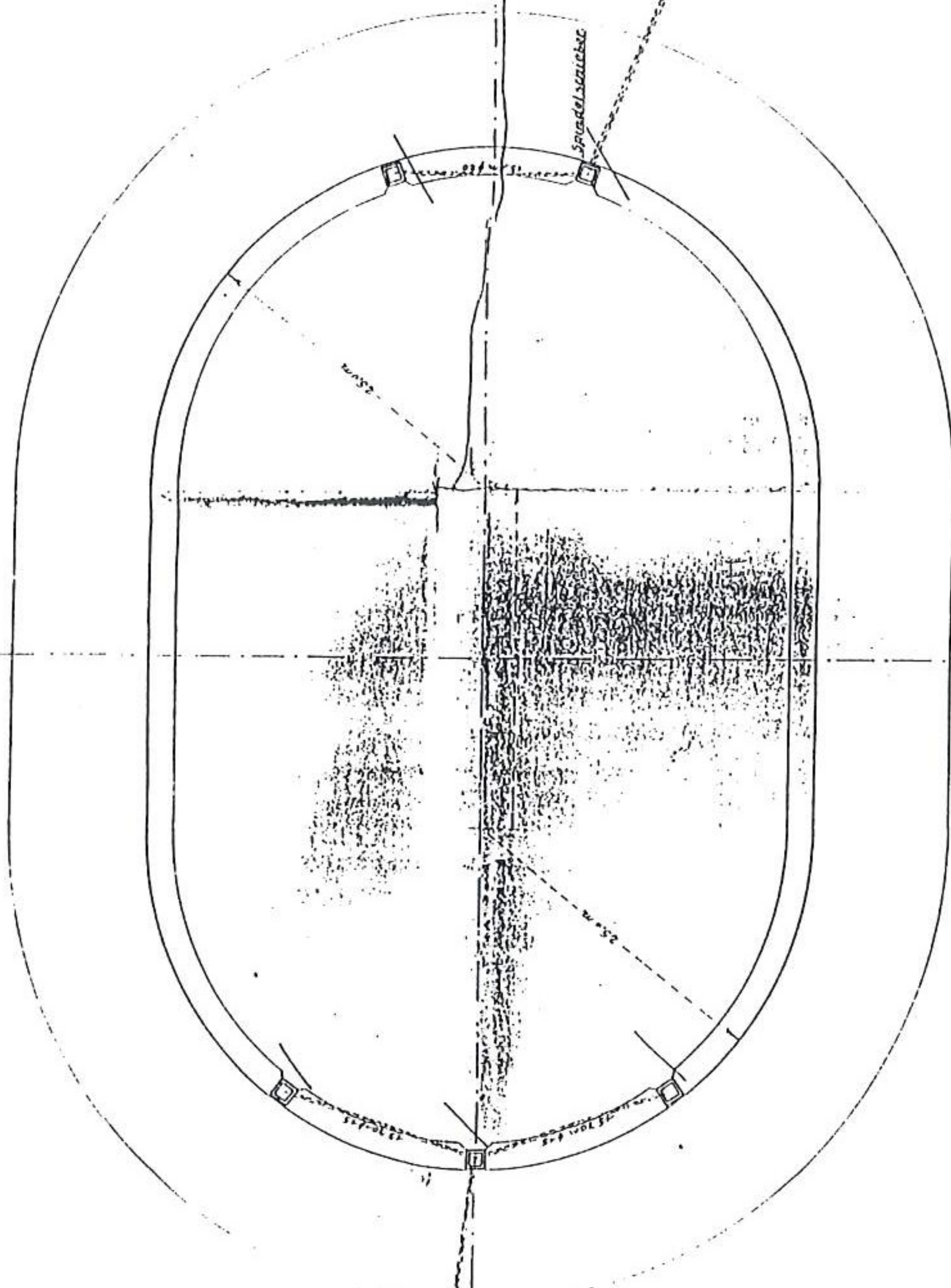
Längsschnitt a-b

Planschbecken.

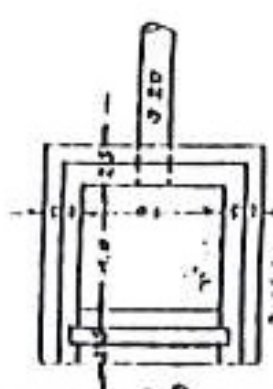
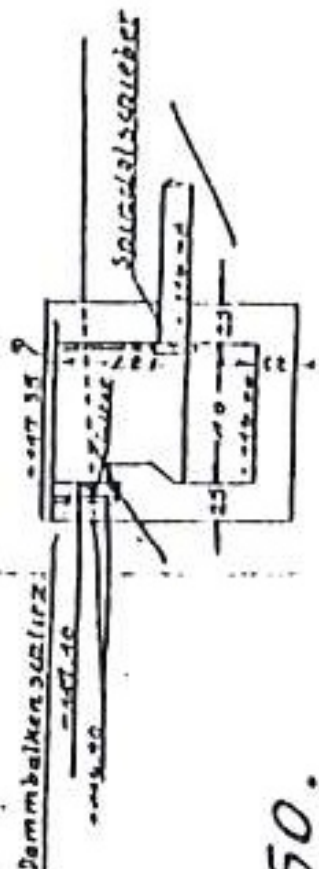
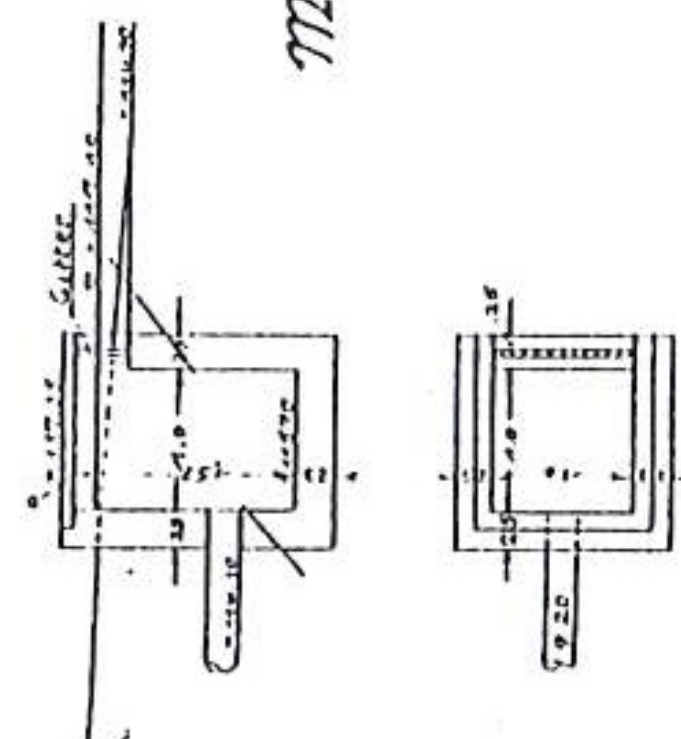
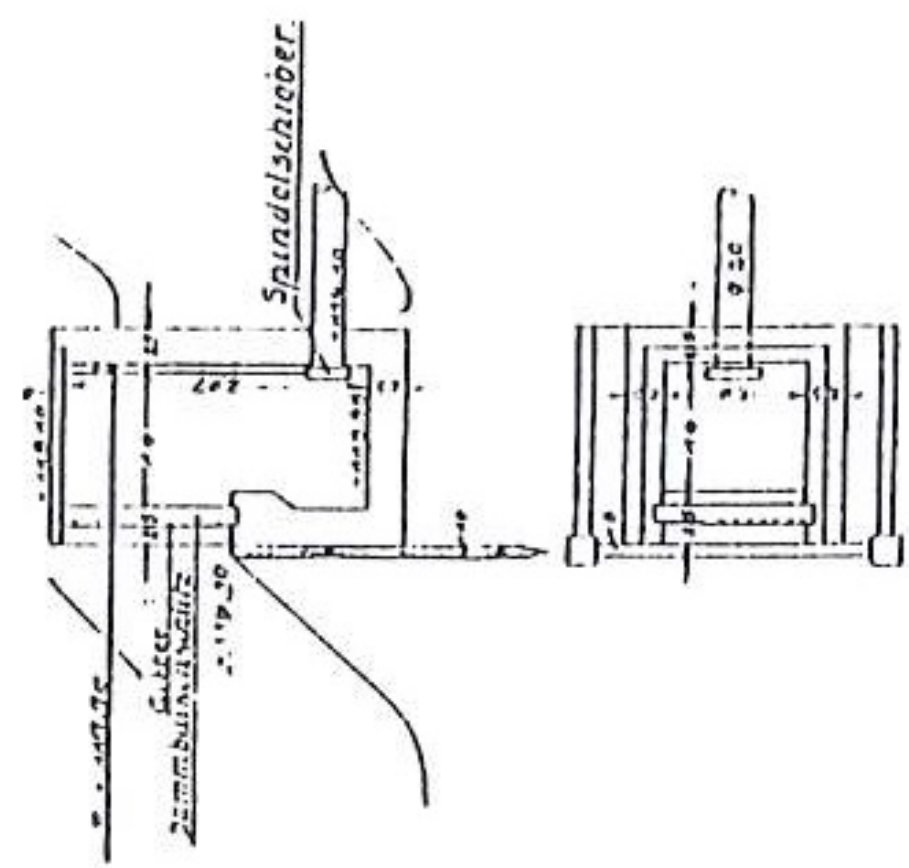
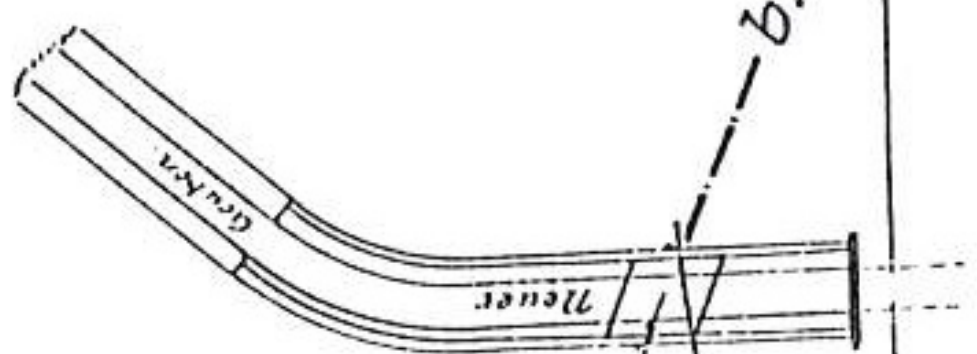
Sandstrand.

Obere Ohle.

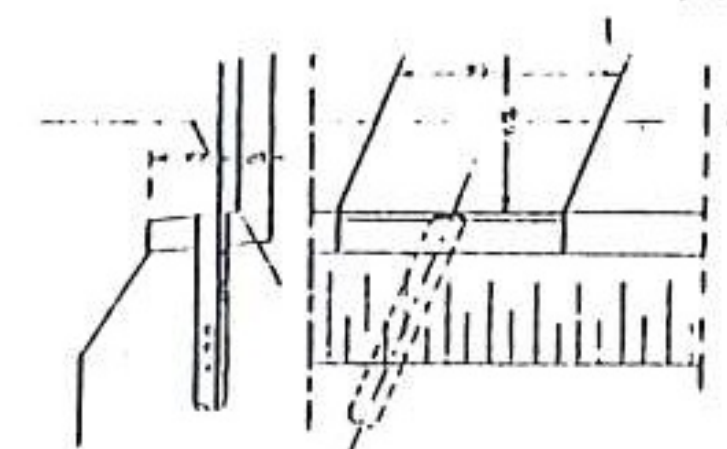
Grundriß.

Obere Ohle.
Nach der Kopfmaße
Nach Verschiebung
Sandstrander

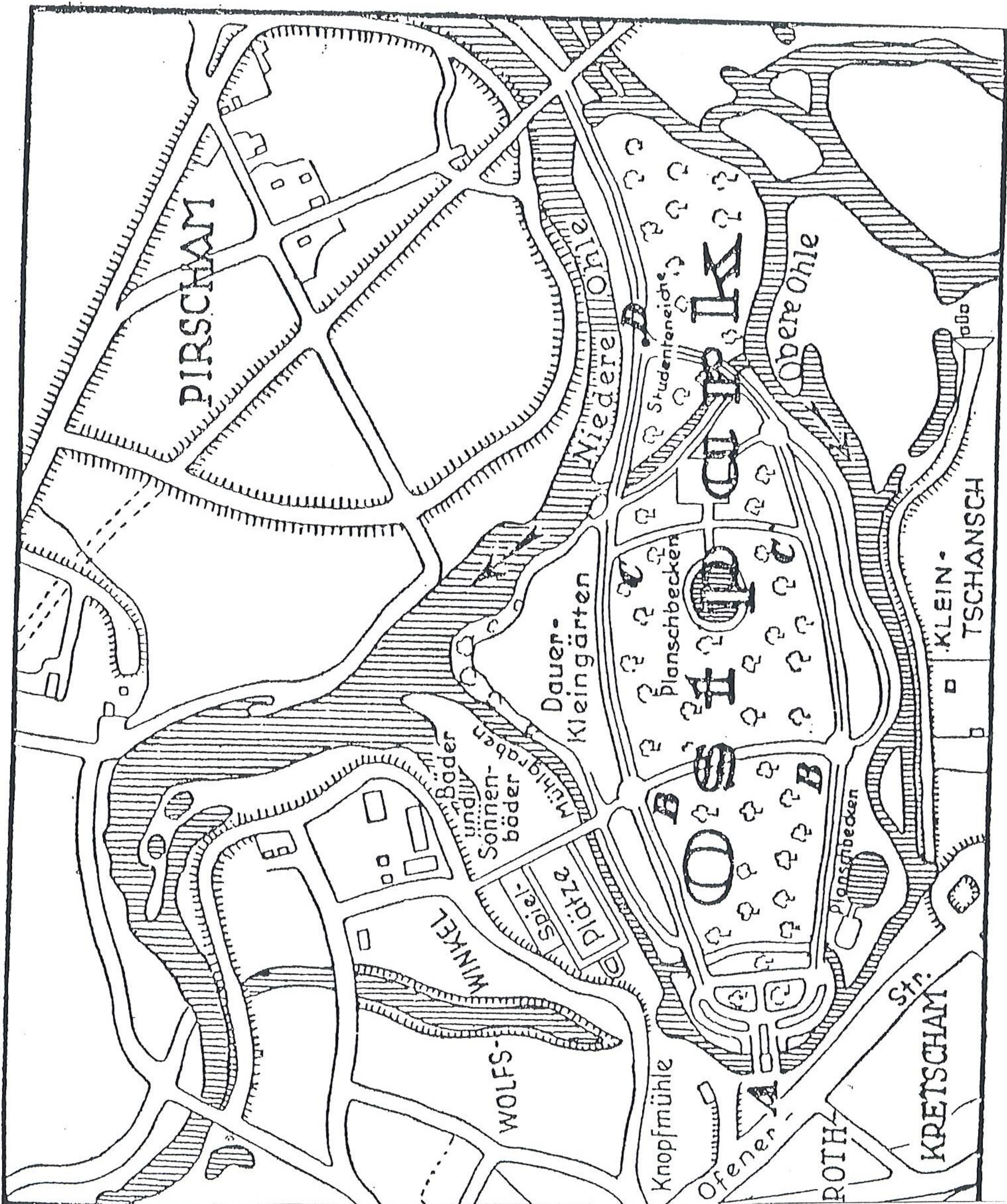

Maßstab 1:50.

Gezeichnet von
Prof. Dr. H. H. H. H.
Städt. Tiefbauamt 2.
Breslau, den 1. November
1928

KPE 1/19

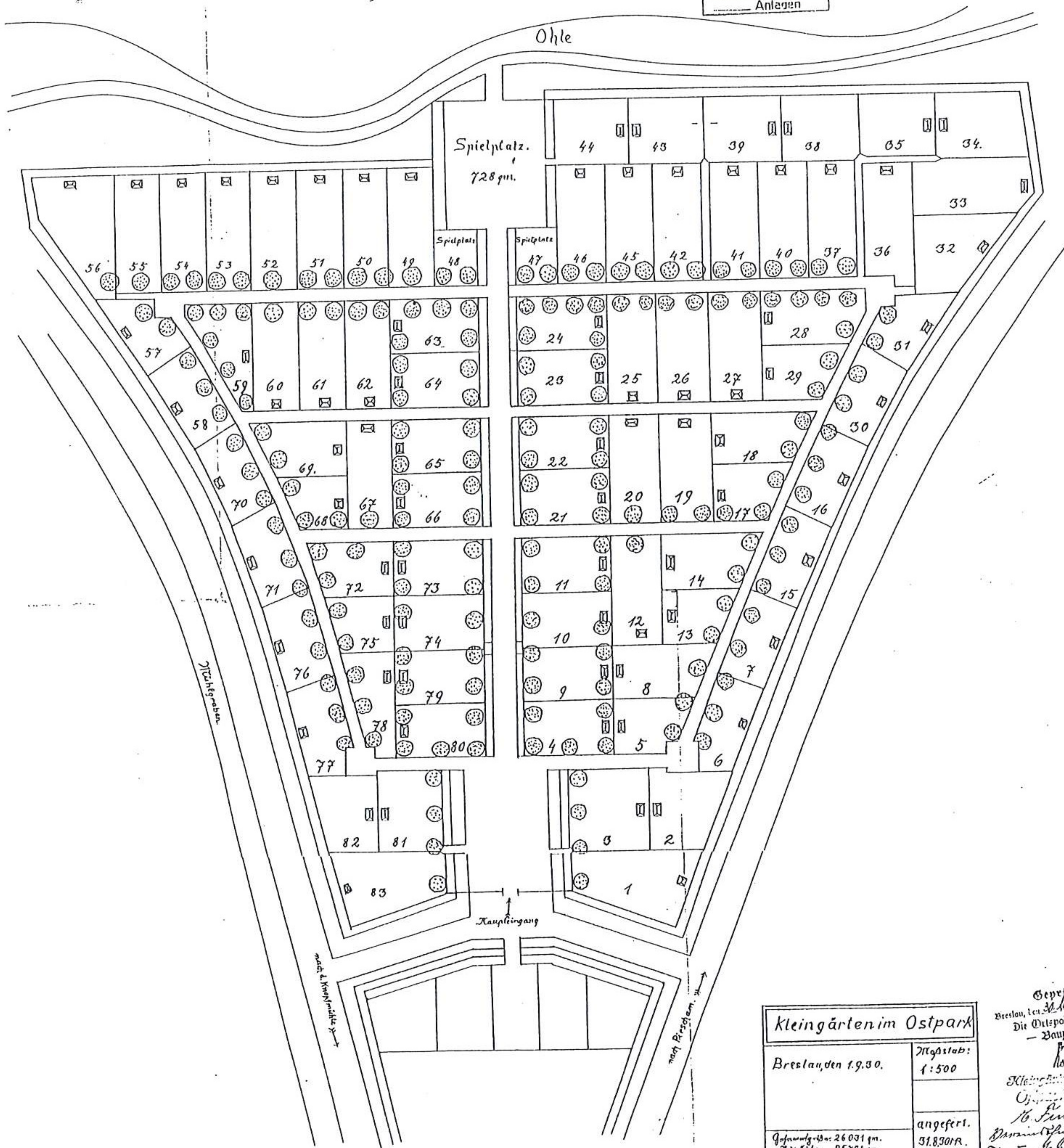
11. Park Wschodni.

b.a.

1930

b.s.

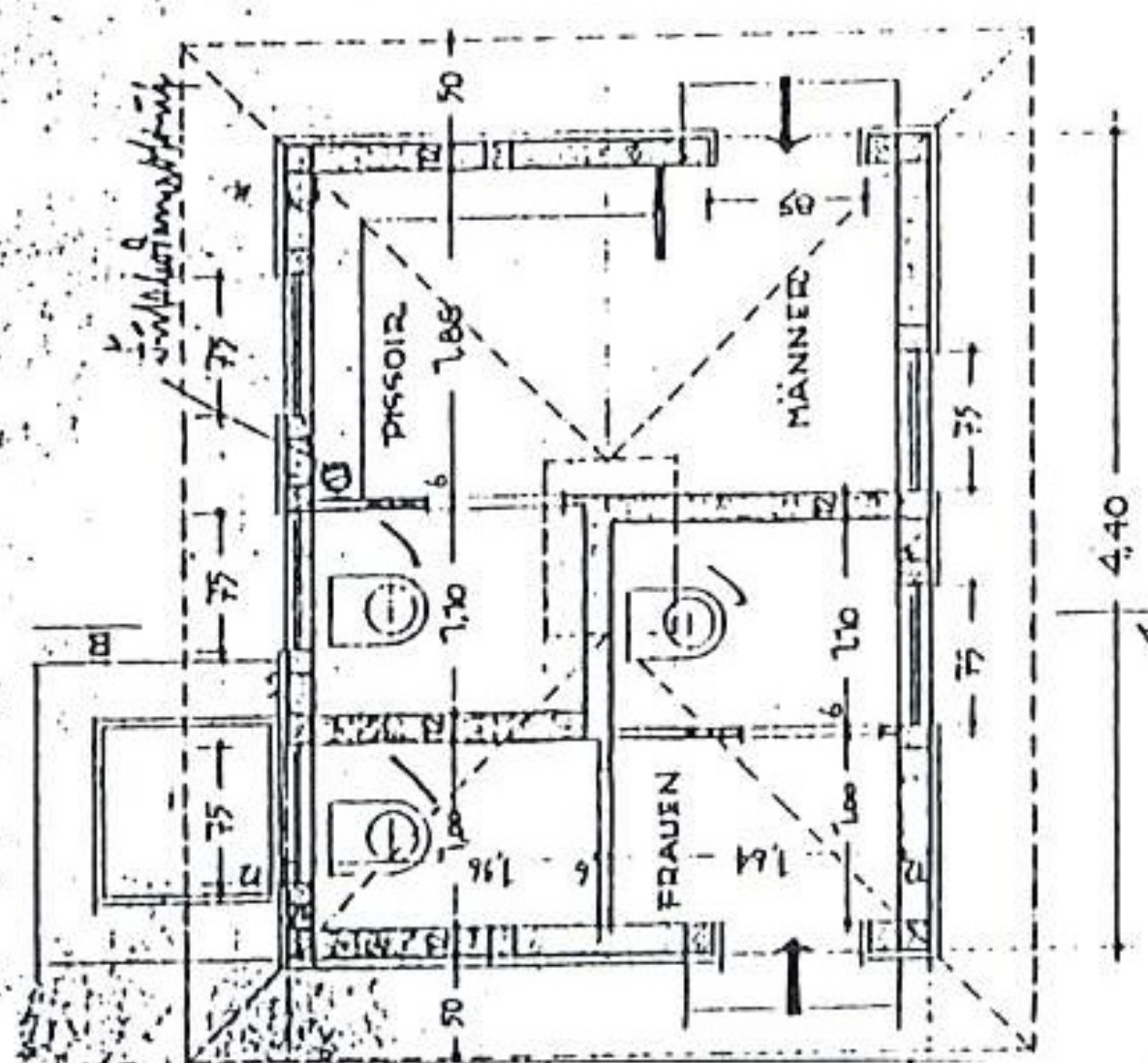
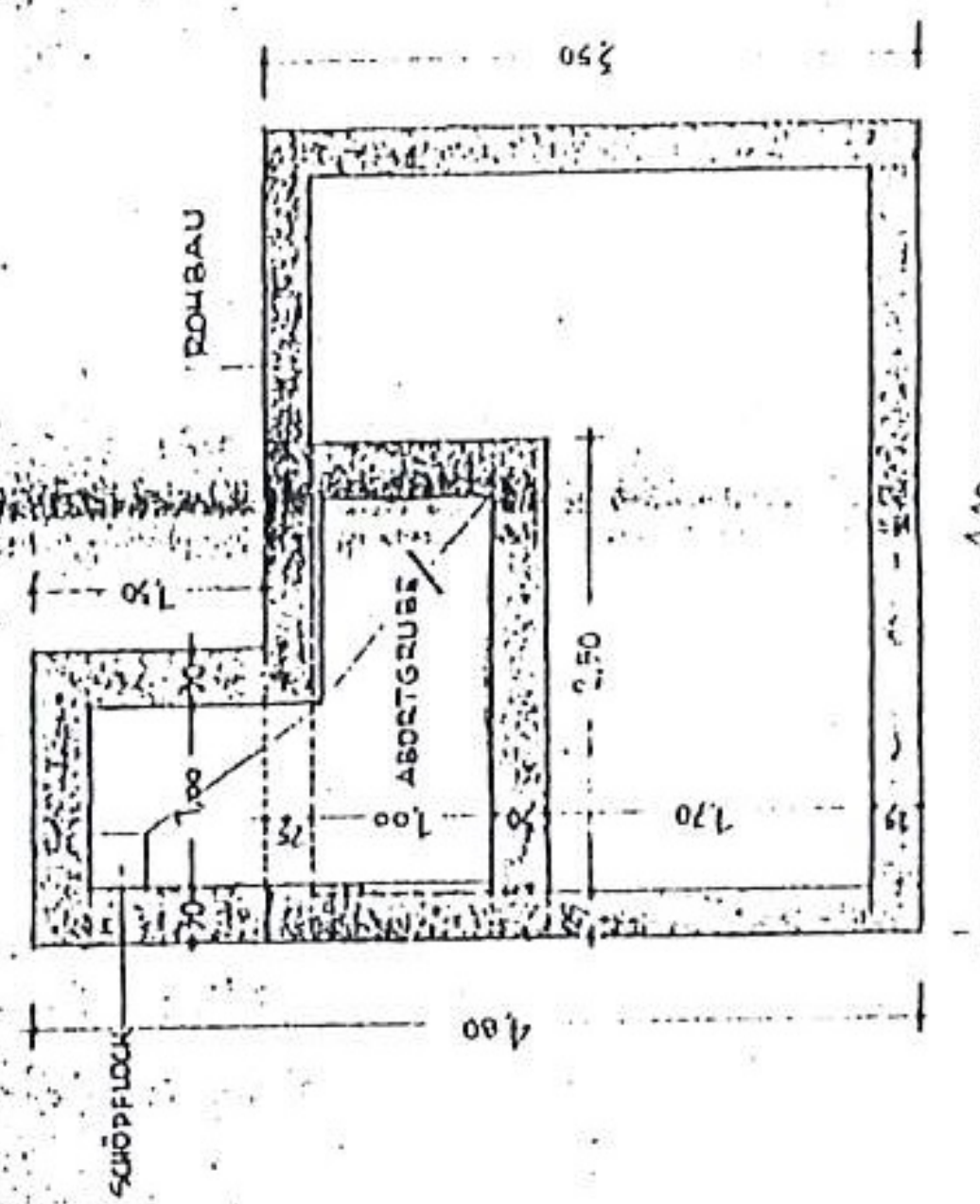
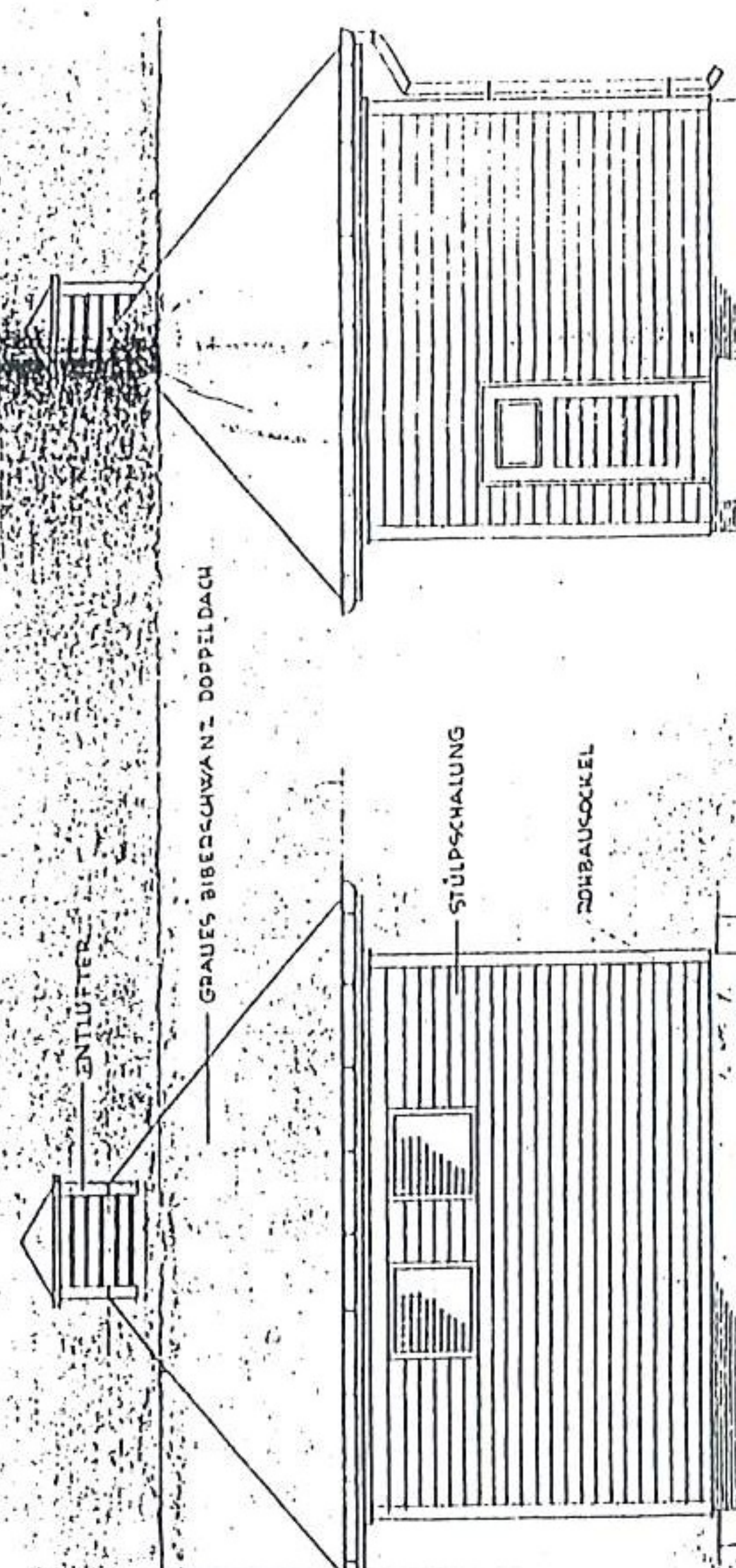
„Breslauer Neueste Nachrichten“ 1930, Nr. 118

Kleingärten im Ostpark	
Breslau, den 1.9.30.	Maßstab: 1:500
Gefunden: 26 031 qm. Zugabe: 25 784 qm.	angefertigt: 31.830 R.

P.2276.34

Geprüft:
 Breslau, den 10. 1934
 Die Ostparkverwaltung
 - Baupolizei -
 H. K. K.
 Kleingartenverein
 Ostpark B.V.
 H. K. K.
 Baupolizei
 Baupolizei
 Baupolizei

FUNDAMENT

GRUNDRISS

ATT NR: 2214

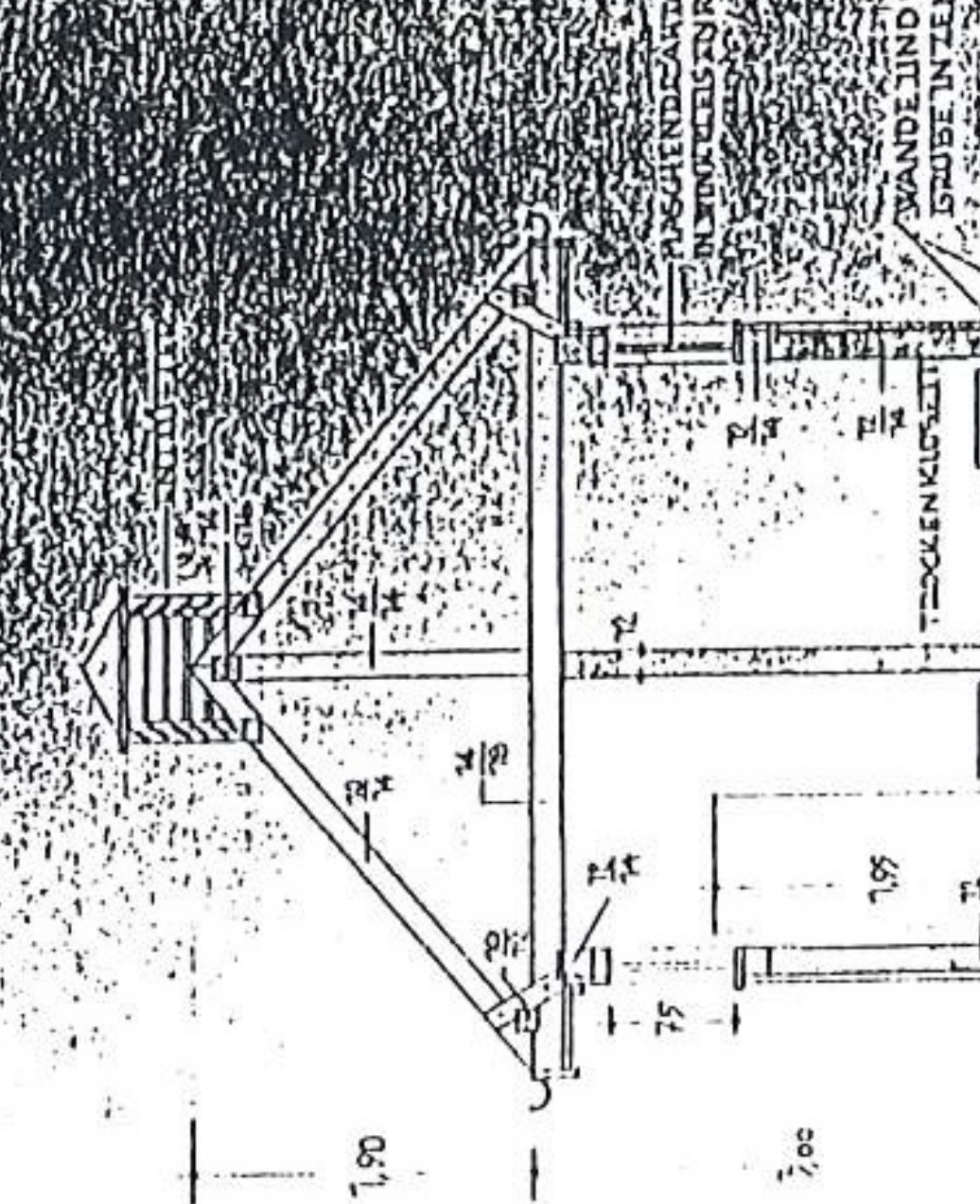
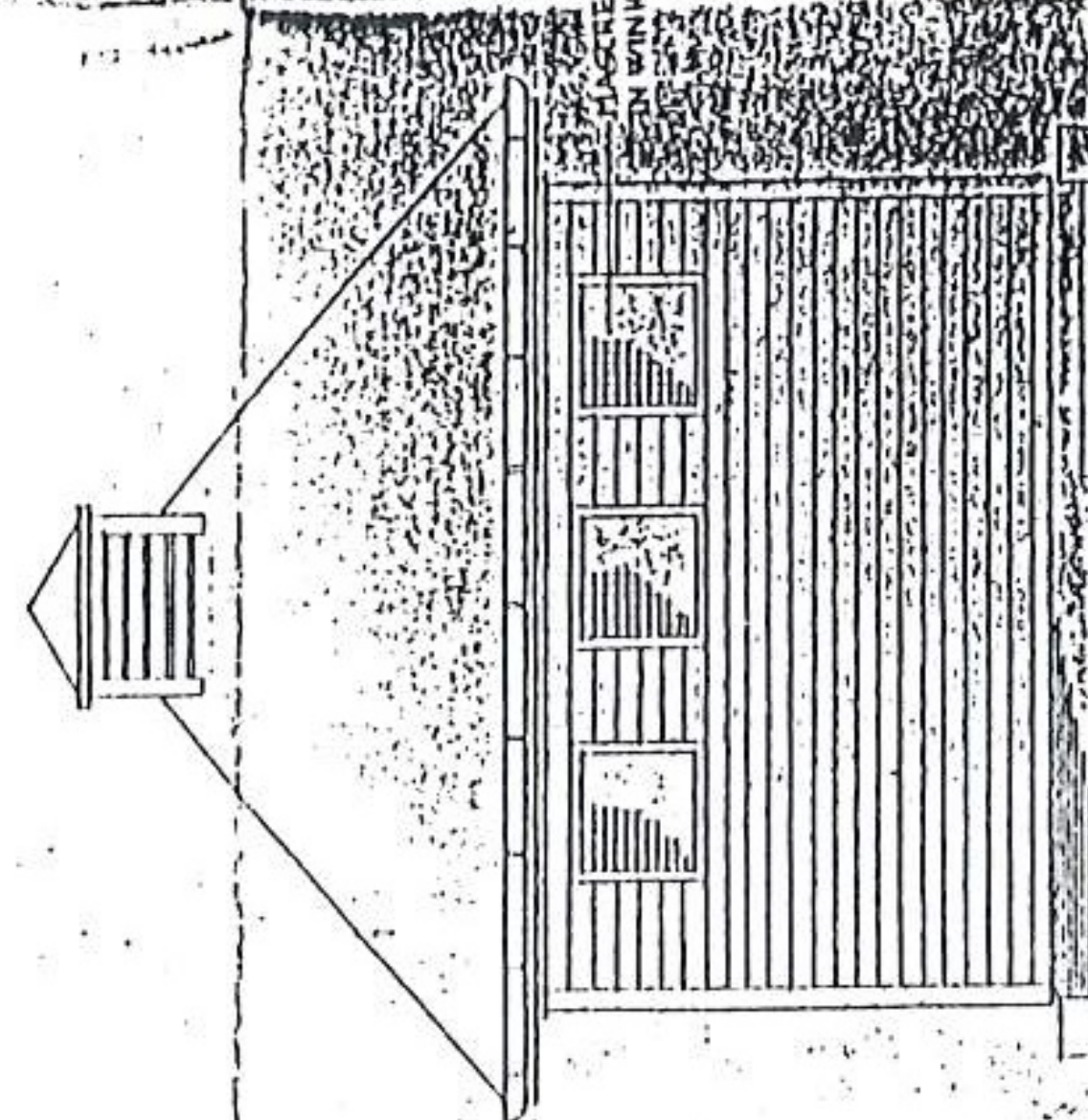
ABMW Syg.3361

14. Projekt toalety przy placu zabaw w Parku Wschodnim.

Konwiarz 1935

1:50

ABMW Syg.3361

FUNDAMENT

GRUNDRISS

ATT NR: 2214

ABMW Syg.3361

14. Projekt toalety przy placu zabaw w Parku Wschodnim.

Konwiarz 1935

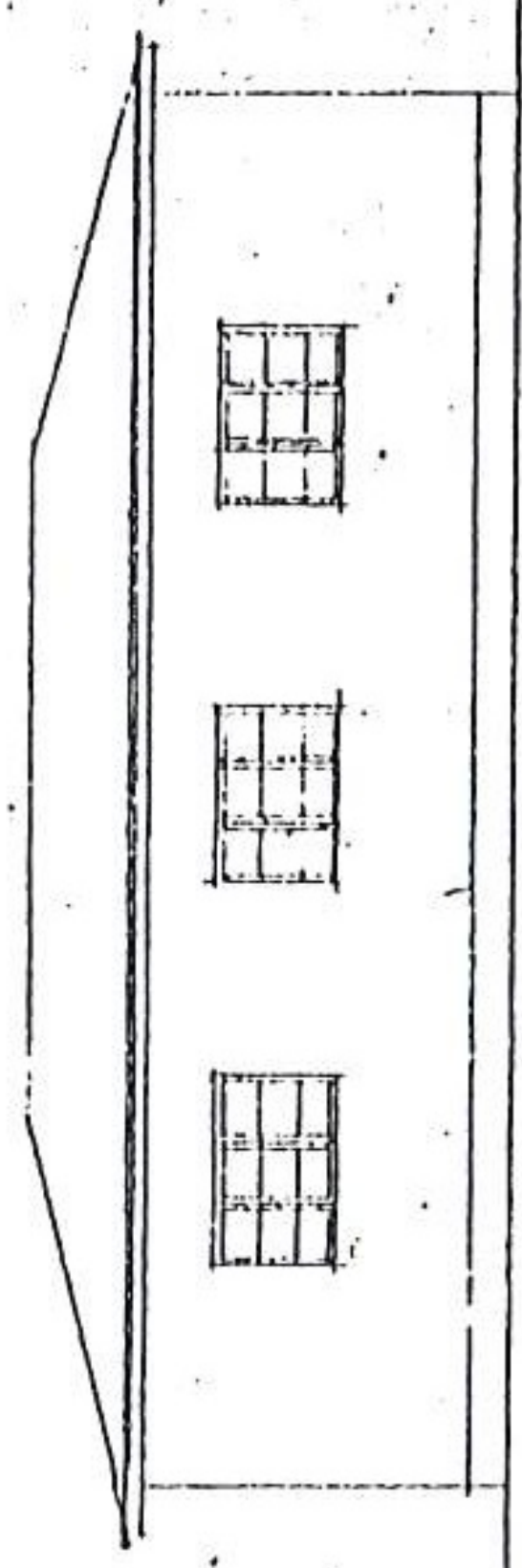
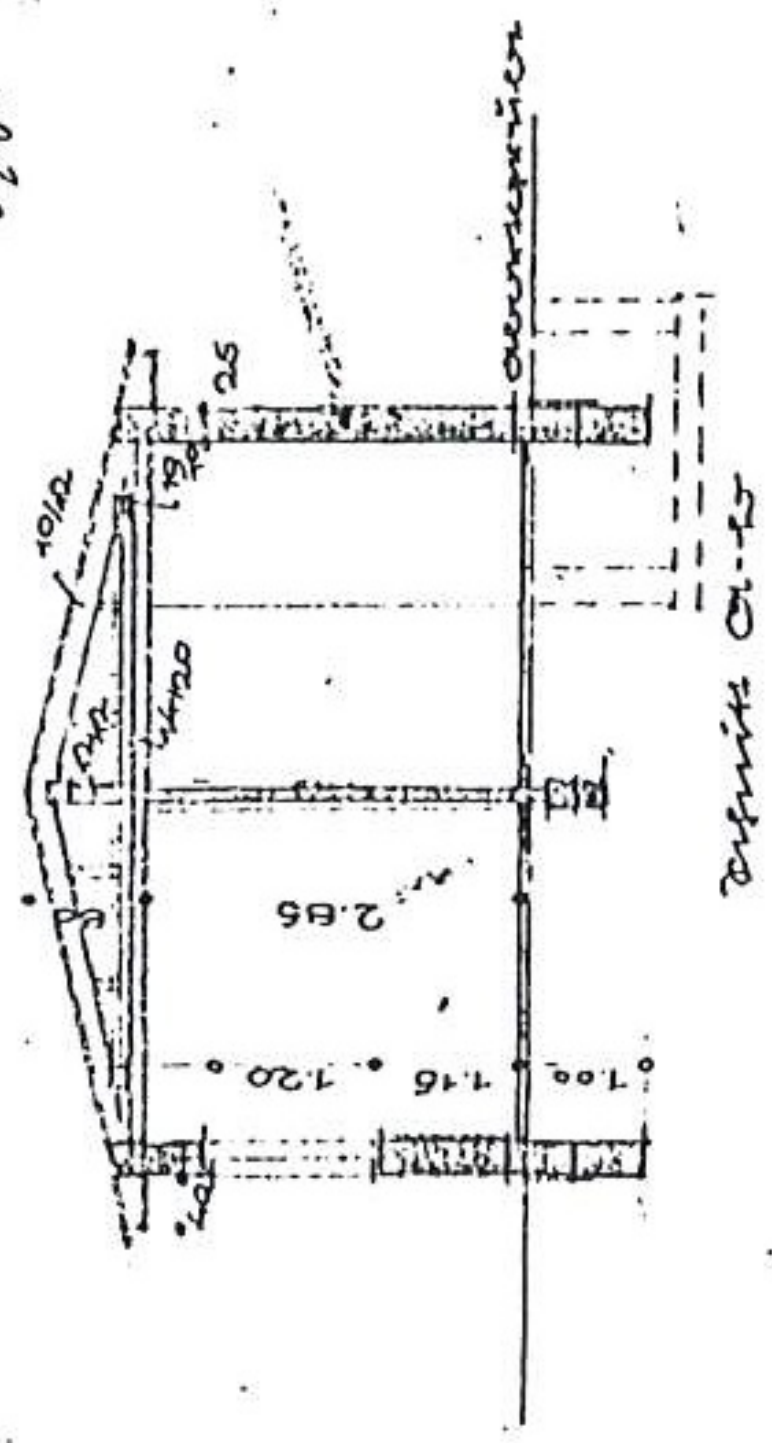
1:50

ABMW Syg.3361

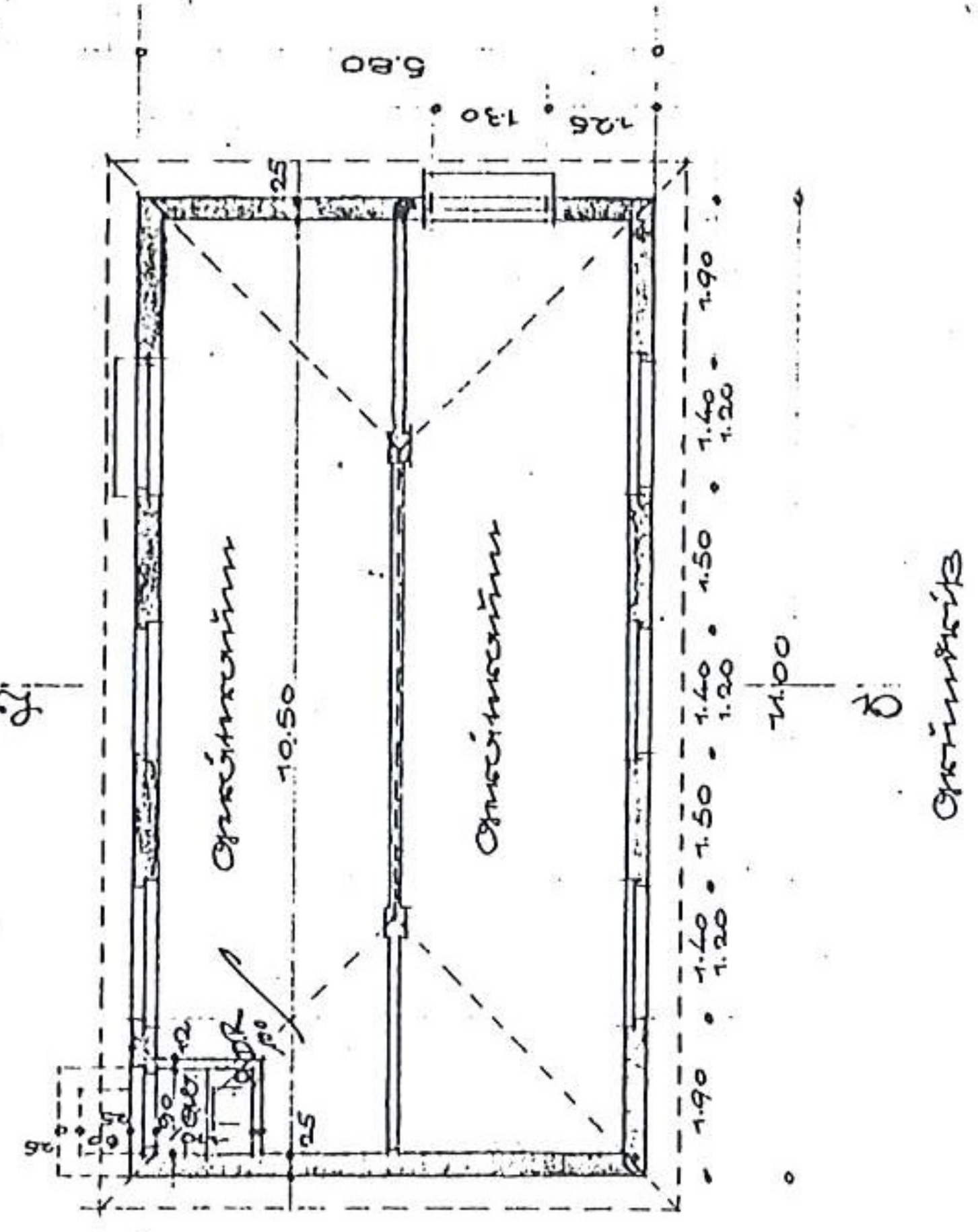
Urząd Województwa Śląskiego
 Dział Budownictwa
 Data: 18 MARZ 1936
 Ania

Wzrost Równy

5, 8, 11, 14, 3, 10 = 19
 nr. 2000

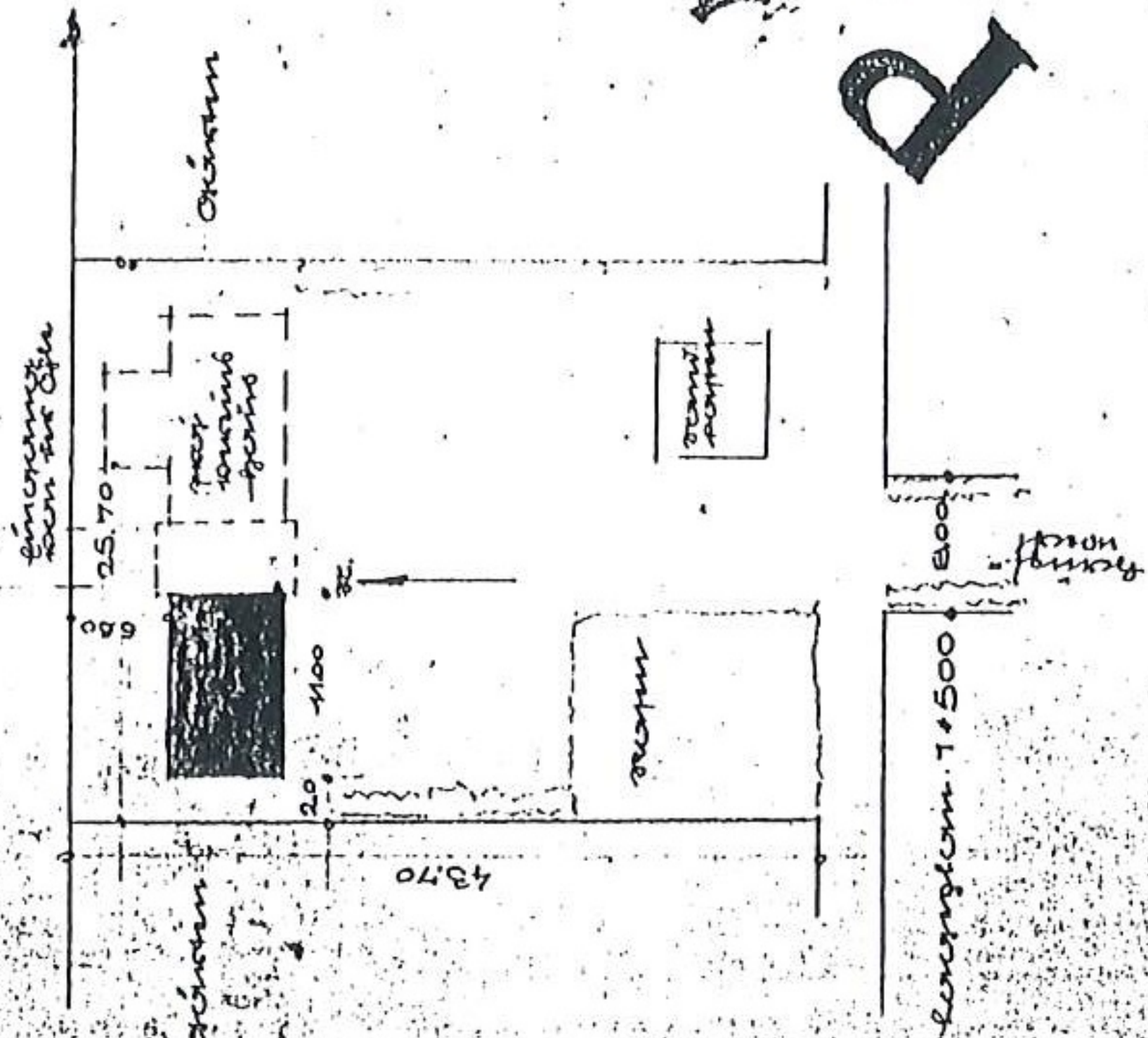

Ami

17.	Projekt szopy w ogródkach działkowych w Parku Wschodnim.	b.a.	1936	1:100	ABMW Syg.3361
-----	--	------	------	-------	---------------

93.474.2

zwiększenie
 zimą wierzchołki i wóz ogrodniczy
 dla im bieżących potrzeb, Ogrod

1:100

Wrocław, 10. stycznia 1936.

dla im bieżących potrzeb, Ogrod

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Kleingärtnerverein
 Ostpark S.U.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

Wrocław, 10. stycznia 1936.

